

KULTURUTSKOTTETS UTLÅTANDE 15/2008 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om Försvarshögskolan och till vissa lagar med an- knytning till den

Till försvarsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 27 maj 2008 en proposition med förslag till lag om Försvarshögskolan och till vissa lagar med anknytning till den (RP 62/2008 rd) till försvarsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att kulturutskottet ska lämna utlåtande till försvarsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsdirektör Seppo Kipinoinen, försvarsministeriet

- regeringssekreterare Laura Hansén, undervisningsministeriet
- biträdande avdelningschef Tuija Sundberg, Huvudstaben, juridiska avdelningen
- förmånschef Ilpo Lahtinen, Folkpensionsanstalten
- rektor Pertti Salminen, Försvarshögskolan
- ordförande Harri Westerlund, Officersförbundet rf
- utbildningspolitisk sekreterare Juhana Harju, Finlands studentkårers förbund FSS rf
- kadett Ilkka Soininen, Kadettitoverikunta.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
— Finlands universitetsrektors råd.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en ny lag om Försvarshögskolan, som ersätter de bestämmelser om Försvarshögskolan som ingår i lagen om försvarsmakten. Högskolan är verksam inom försvarsministeriets förvaltningsområde. Syftet med propositionen är att förnya bestämmelserna om Försvarshögskolan så att författningsnivån till alla delar motsvarar kraven i grundlagen. För att förbättra de studerandes rättsskydd föreslår regeringen mer heltäckande, exaktare och noggrannare lagbestämmelser om de studerandes rättigheter och skyldigheter.

Lagen ger civila en möjlighet att söka in till militärvetenskapliga studier. Möjligheten att avlägga magisterexamen i militärvetenskaper och senare kandidatexamen i militärvetenskaper ska också öppnas för studerande utan att avlagd examen leder till en tjänst inom försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet.

Dessutom föreslår regeringen att lagen om studiestöd ändras genom att också Försvarshögskolan klassas som en högskola vid sidan av universitet och yrkeshögskolor.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2009. Studerande ska kunna antas för att avlägga sådan kandidatexamen i militärvetenskaper som inte leder till officerstjänst för första

gången tre år efter att den föreslagna lagen trätt i kraft.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Vid Försvarshögskolan ges den högsta allmänna och militära försvarsundervisningen i Finland. Högskolan ska enligt propositionen främja militärvetenskaplig forskning och vetenskaplig bildning samt meddela den undervisning som krävs för officerstjänster vid försvarsmakten och gränsbevakningsväsendet och för andra sakkunniguppdrag inom den militärvetenskapliga sektorn. Den nya lagstiftningen innehåller ändrade och kompletterade bestämmelser om bl.a. uppgifter, förvaltning, undervisning och examina samt de studerandes rättigheter och skyldigheter. Bestämmelserna om Försvarshögskolans uppgifter är enligt utskottets mening såtillvida lyckade att de tillräckligt tydligt fokuserar inte bara på forskning utan också på behovet av militärvetenskaplig undervisning som tillgodoser behovet och uppdragen inom försvarsmakten. För att studerande som siktar på en officerskarriär ska kunna utveckla praktisk yrkesskicklighet behöver de såväl militärvetenskaplig undervisning som militäryrkesstudier. Försvarshögskolans examensstruktur och det faktum att undervisningen bygger på forskning på högsta vetenskapliga nivå utgör ett fullgott skäl att jämställa högskolan med universitet.

Det är utmärkt att den examensinriktade utbildningen öppnas för civila studerande, menar utskottet. Den examen som civila studerande avlägger är en lägre respektive högre universitetsexamen men utan det yrkesinriktade inslaget. Influenserna från de nya studerandegrupperna stärker högskolan över hela linjen och knyter den fastare till universitetssektorn.

Lagförslagen och översynen av universitetslagstiftningen

När det gäller bestämmelserna om Försvarshögskolan ser utskottet ingen anledning till att man i detta skede anpassar dem efter den förestående reformen av universitetslagen och det utkast till lag som finns tillgängligt. Enklast är att lagen om Försvarshögskolan ändras där det behövs, antingen i samband med reformen av universitetslagen eller strax efter att universitetslagstiftningen antagits. Lagen om Försvarshögskolan avses träda i kraft redan den 1 januari 2009 och bestämmelserna om studerande i den nya universitetslagen inte förrän den 1 januari 2010. Även detta är ett argument mot att hamonisera bestämmelserna nu.

Kommentarer gällande lagförslag 1

2 §. Högskolans uppgifter. Utskottet anser att 2 § 1 mom. om högskolans uppgifter är välformulerat, eftersom såväl forskning som forskningsbaserad undervisning lyfts fram. Bestämmelserna är analoga med bestämmelserna i den gällande universitetslagen. Även i 2 mom. finns en med universitetslagen överensstämmande bestämmelse om att högskolan ska samverka med det övriga samhället och främja forskningsresultatens genomslagskraft i samhället.

5 §. Avgiftsfri undervisning. Enligt 1 mom. är den undervisning som leder till examen avgiftsfri för de studerande. Av detaljmotiven framgår det att JOO-studier, dvs. avläggande av studiehelheter och delar som ingår i examina, skulle vara avgiftsbelagda. Utskottet påpekar att studerande som bedriver studier för lägre eller högre

högskoleexamen eller påbyggnadsexamen kan ansöka om flexibel studierätt. Denna studierätt ger de studerande möjlighet att i sin examen inkludera lämpliga studier vid andra universitet och i sina studier utnyttja expertis och specialområden likaså vid andra universitet. Studier som bedrivs inom ramen för flexibel studierätt betraktas alltså som studier som leder till examen och är avgiftsfria för de studerande.

16 §. Behörighet för studier. Behörig som studerande för studier som leder till enbart lägre eller både lägre och högre högskoleexamen är enligt 1 mom. en person som har avlagt finländsk studentexamen eller fått en utländsk utbildning som i landet i fråga ger behörighet för motsvarande högskolestudier eller som Försvarshögskolan konstaterar annars ha tillräckliga kunskaper och färdigheter för studier. Utskottet anser att de som i Finland avlagt t.ex. International Baccalaureate-examen, Reifeprüfung-examen eller europeisk studentexamen vid en Europaskola inte bör uteslutas från behörigheten. Därför föreslår utskottet att försvarsutskottet ändrar 16 § 1 mom. så att finländsk studentexamen byts ut mot examina som nämns i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005).

20 §. De studerandes underhåll. I propositionsmotiven konstateras det att "En elevkårsmedlem har möjlighet att använda tjänsterna vid Stiftelsen för studenternas hälsovård" (s. 24). Utskottet vill påpeka att rätten att använda tjänsterna vid Studenternas hälsovårdsstiftelse (SHVS) bygger på avtal mellan studentkårerna och stiftelsen om köp av hälso- och sjukvårdstjänster åt studentkårsmedlemmarna. Lagstiftningen ger med andra ord inte direkt rätt att anlita SHVS.

29 §. Tjänstgöringsförbindelse. I paragrafen föreslås bestämmelser om hur länge förbindelserna är längst i kraft och om taket för ersättning för bruten förbindelse. I propositionsmotiven framhåller regeringen att eftersom studierna bekostas av staten och utgör avlönat handhavande av tjänst, ska de som antagits till studier som leder

till en officerstjänst och studerande som innehar en tjänst vid försvarsmakten eller försvarsministeriet avge en skriftlig förbindelse om att de kommer att tjänstgöra i en mot utbildningen svarande tjänst vid försvarsministeriet, försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet genast efter avlagd högre högskoleexamen eller doktorexamen. I det fallet är maximitiden fyra år. Tjänstgöringsförbindelsen för dem som avlagt lägre högskoleexamen eller generalstabsofficersexamen gäller längst tre år. Den som studerar till flygare eller navigatör och utbildas för militär tjänst förutsätts vara elev och stanna i tjänsten sammantaget maximalt 14 år från det när utbildningen inleddes. För personer med doktors- respektive generalstabsofficersexamen gäller förbindelsen endast studier som bedrivs med fulla löneförmåner. Utskottet poängterar att förbindelserna måste vara skäligen också i förhållande till studietiden.

35 §. Elevkår. Enligt paragrafen ska det vid Försvarshögskolan finnas en offentligrättslig elevkår med ett offentligt förvaltningsuppdrag. Alla studerande vid Försvarshögskolan, alltså även de civila studerande, kan ansluta sig till elevkåren. Elevkårsreglerna är innehållsligt nya och behövliga särskilt med tanke på de civila studerandes möjlighet till medlemskap. Enligt propositionen är det frivilligt att höra till elevkåren. Regeringen uppger i motiven att reglerna kommer att tas upp till ny bedömning i samband med den totala översynen av universitetslagen.

Elevkåren ska enligt paragrafen bl.a. ordna val av studeranderepresentanter i Försvarshögskolans kollegiala organ. Men i motiven står det att en viktig uppgift för elevkåren ska vara att ordna val av studeranderepresentanter. Utskottet vill påpeka att ordnande av val inte är en viktig uppgift för en elevkår.

Utlåtande

Kulturutskottet föreslår

att försvarsutskottet beaktar det ovan sagda.

KuUU 15/2008 rd — RP 62/2008 rd

Helsingfors den 4 november 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Raija Vahasalo /saml
vordf. Tuomo Hänninen /cent
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Paavo Arhinmäki /vänst
Timo Heinonen /saml
Anneli Kiljunen /sd
Sanna Lauslahti /saml
Jukka Mäkelä /saml

Mikaela Nylander /sv
Lauri Oinonen /cent
Tuula Peltonen /sd
Leena Rauhala /kd
Tommy Tabermann /sd
Mirja Vehkaperä /cent (delvis)
Pauliina Viitamies /sd
ers. Risto Autio /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Marjo Hakkila.